PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

Контр-революційні Змовники "СВУ" Перед Пролєтарським Судом

ДАЛЬШИЙ ДОПИТ ПІДСУДНОГО ГАНЦОВА.

"СУЧАСНИЙ УРЯД".

Далі Ганцов свідчить про склад так званого "уряду УНР". Він говорить, що цей уряд складається з голови Левицького, премієр-міністра Прокоповича, міністра внутрішніх справ — Лотоцького, Чикаленко — завідує відділом пропаганди уряду УНР.

Лотоцький сказав, що еміграція зустрічає дуже прихильне ставлення, використовує всякі можливості, щоб виступити в пресі, використовує офіційні, а більше неофіційні й напівофіційні шляхи. "Лотоцький мені розповів, — каже підсудний, — що їм пощастило звязатися з багатьома країнами, що при уряді УНР відбуваються засідання й з'їзди в Празі, або в Парижі".

ЗУСТРІЧ ПЕРЕД ПОВОРОТОМ ДО УСРР.

Друга зустріч Ганцова з Лотоцьким відбулася у Варшаві напередодні його повороту на Радянську Україну в лютому минулого року. Цю зустріч також організовано через Дорошенка. Підчас цієї зустрічі знов ішла розмова про стан української еміграції, причому, як говорить Ганцов, Лотоцький дав йому "ряд конкретних доручень до Єфремова", в яких згадувалося про організацію".

Прокурор тов. МИХАЙЛИК. — Скажіть докладніше, які доручення Лотоцький, член закордонної "СВУ" давав Єфремову, голові тутешньої "СВУ"?

ГАНЦОВ. — Було пять пунктів. У першому пункті Лотоцький передавав Єфремову: "Хай та організація, яка склалася у Києві (тобто "СВУ") росте й поширює свою діяльність". Ганцов далі наводить другий пункт доручень, говорячи: "Лотоцький скаржився, що бракує звязку й щоб встановити щільний звязок треба, щоб хтось приїхав з Києва за кордон, пробув там довгий час, або й залишився". Третій пункт стосується особи Єфремова в звязку з тим обуренням, що охопило радянську суспільність після відомих антирадянських виступів Єфремова у львівському "Ділі". Емігранти розцінювали це як "похід проти Єфремова". Отже Лотоцький, за словами Ганцова, доручив йому передати Єфремову, що він, Єфремов, може приїхати закордон і "посісти відповідну посаду в Українському Інституті", що його утворюють у Варшаві, подібного до того, який існує у Берліні". Четвертий пункт містив інформацію про політичне становище еміграції. П'ятий пункт — доручення, за словами Ганцова, "стосувався не політики".

ПОБАЧЕННЯ З ЧИКАЛЕНКОМ.

Зустріч Ганцова з Чикаленком за кордоном відбулася знову таки через Дорошенка, який, сидячи в Берліні, мав звязки з емігрантами в ряді европейських центрів.

Тов. МИХАЙЛИК. — Дорошенко був звязком увесь час? Вас направив до Дорошенка Єфремов, а Дорошенко вже скерував вас до окремих членів "СВУ"?

ГАНЦОВ. — Так.

Ганцов говорить, що з Чикаленком вони розмовляли про інтервенцію, про що, як визнає підсудний, члени "СВУ" дуже часто говорили в комісії "Словника Живої мови" у ВУАН.

Кінець-кінцем вони з Чикаленком договорилися до того, що "коли цю інтервенцію не зроблять, як певний ризик, матимемо певні позитивні наслідки. Ясно, що українські кола, з якими він, Ганцов, звязаний ідеольоґічно, таку інтервенцію вважатимуть за доцільну й визнають".

За словами Ганцова, він підчас розмови висловив сумнів щодо можливости інтервенції. Чикаленко заперечував це, кажучи: "Прийде українське військо"... яке саме "українське військо" не сказав.

До цих своїх слів Ганцов додає: "Я вважав цю розмову за несерйозну. На мене Чикаленко взагалі справляв не серйозне враження.

Тов. МИХАЙЛИК. — Це той Чикаленко, що сидить у Варшаві тепер і друкує в "Новому Часі" спростовання?

ГАНЦОВ. — Так.

Ганцов розповідає, що друга тема його розмови з Чикаленком було питання про те, як пересилати на Україну літературу, що її видає УНР. Чикаленко висловлював думку, що слід пересилати таку літературу звичайною почтою на адресу всіх українських установ, починаючи від центральних і кінчаючи сільрадами.

Ганцов заперечував проти такої системи, вважаючи її за нереальну, кажучи: "Коли такий пакет попаде до рук комуніста, — комуніст не дасть йому ходу, а коли попаде до українця (зрозуміло "свідомого українця" — члена "СВУ"), то він лише підведе українця.

Чикаленко говорив із Ганцовим про те, що слід використати для антирадянської пропаганди радіо, "встановивши станцію на території, найближчій до СРСР".

Прокурор тов. МИХАЙЛИК цікавиться, які відомості дістав Ганцов про уряд УНР.

ГАНЦОВ розповідає, що він збирав відомості тому, що цим цікавилися "академічні кола", тобто, члени "СВУ", що працювали у ВУАН. Вони, — стверджує підсудний, — були ідеольоґічно щільно звязані з закордонними емігрантами. Далі він мав побачення з Прокоповичем — головою ради міністрів так званого "уряду УНР". Побачення відбулося 20 чи 21 липня 1928 року. Підчас зустрічі з Прокоповичем говорили про ролю еміграції.

Тов. МИХАЙЛИК. — Чи інформував вас голова цього "уряду" про стан так званої української справи за кордоном, державної з їхнього погляду?

ГАНЦОВ. — Прокопович сказав мені приблизно те саме, що сказав Лотоцький. Він говорив, що ставлення до еміграції добре, згадав за Шульгіна, що має спеціяльне доручення звязатися з ріжними офіційними, чи неофіційними й напівофіційними представниками ріжних держав.

Тов. МИХАЙЛИК. — Він говорив про якусь певну країну?

ГАНЦОВ. — Він згадав власне Лігу Націй.

Тов. МИХАЙЛИК. — Згадував він про те, на які кошти цю роботу провадиться?

ГАНЦОВ. — Про кошти мені згадував підчас розмови Дорошенко.

Тов. МИХАЙЛИК. — Це той матеріял, що про нього ви говоритимете на закритому засіданні?

ГАНЦОВ. — Так.

Далі виявляється, що Прокопович говорив про добрі звязки українських емігрантів із грузинськими й донськими емігрантами.

Як говорить Ганцов, Прокопович розглядав донський рух еміграції, як живий рух. Він казав, що в них уже є поети, що виспівують дії донців, а Ганцов казав, що це романтизм.

Тов. МИХАЙЛИК. — А ви чули, що романтизм чималу ролю відограє? Між іншим цей самий романтизм примусив Прокоповича їздити на Пиринеї?

ГАНЦОВ. — Очевидно.

Тов. МИХАЙЛИК. — Щоб там побачити волів, що нагадують йому Україну?

ГАНЦОВ. — Може. Це стосується індивідуальних переживань.

Підчас цих політичних розмов, що мав Ганцов з емігрантами, багато говорили про інтервенцію.

Ганцов розповідає, що він говорив Чикаленкові, що тепер українська інтелігенція в переважній більшості стала до роботи, що надають великого значіння українізації, бо українізацію провадять у державному масштабі і на це витрачають великі кошти.

Які доручення одержував Ганцов для передачі центрові "СВУ"?

ГАНЦОВ відповідає, що Дорошенко просив дізнатись у Єфремова про те, "як дивиться українське громадянство на звичайну еміграцію"?

Друге доручення від закордонного "СВУ", як стверджує Ганцов, стосувалось "видання українського політичного органа за кордоном". Ганцов розповідає, ніби Дорошенко вважав, що цей орган повинен був бути за орган тільки закордонної еміграції.

Роля так званої "внутрішньої еміграції" зводилася тільки до того, що вона матеріяльно підтримуватиме цей орган.

Отже, як це резюмує прокурор МИХАЙЛИК, Ганцов підчас перебування за кордоном, виконуючи політичні доручення, які дав йому Єфремов і зібрані інформації повністю передав Єфремову.

ГАНЦОВ все це стверджує. Це стверджують і інші підсудні, а Дурдуківський розповідає, що Єфремов був цілком задоволений з цієї інформації. Ганцов дуже боявся того, що хтось дізнається про його контрреволюційну роботу.

ЄФРЕМОВ, що його запитав прокурор, стверджує, що Ганцов відвіз за кордон матеріял "дуже цінний і важливий для орієнтації".

ДОПИТ ПІДСУДНОГО ВІД ОБОРОНИ

Далі підсудного допитує оборонець тов. РИВЛІН.

Тов. РИВЛІН.—Ви провадили контрреволюційну діяльність?

ГАНЦОВ. — Так.

Тов. РИВЛІН.—Ви свідомо провадили цю діяльність?

ГАНЦОВ.—Свідомо.

Тов. РИВЛІН.—Ви визнаєте, що коли були за кордоном, то там також провадили контр-революційну діяльність?

ГАНЦОВ.—Визнаю.

Тов. ЛЮБЧЕНКО.—Отже, Лотоцький, інформуючи вас про прихильне ставлення до "українства" за кордоном, мав на увазі, що за кордоном ладні допомогти реставрувати буржуазні порядки на Україні так само, як вони свого часу допомагали Денікінові й Врангелеві?

ГАНЦОВ.—Так.

ПРИХИЛЬНИК "ТВЕРДОЇ ВЛАДИ".

Далі слово для допиту знову надається прокуророві тов. МИХАЙЛИКУ. Він висвітлює тільки один момент з політичного минулого Ганцова, коли він тоді, за його словами, "випадково" був повітовим комісарем Центральної Ради.

ГАНЦОВ заявив, що він був на цій посаді тільки одинадцять днів і не міг навіть зясувати своєї ролі.

Тов. МИХАЙЛИК оголошує два дуже цікаві документи.

Перший документ це є розпорядження власноручно підписане Ганцовим—повітовим комісарем,—заарештувати президію селянського з'їзду за те, що на одному з його засідань селяни, виступаючи, лаяли й ображали "законний" уряд Української Республіки—Центральну Раду, "висловлювали обурення з нагоди його політики", взагалі виступали в більшовицькому дусі. Другий документ, це розпорядження Ганцова начальнику повітової міліції — відправити заарештованих селян до тюрми й передати їх судові, винуваччи їх за 250 артикулом царського "уложення о наказаниях". Виявляється, що ця стаття говорить про "державну зраду", вона передбачає кару на горло.

Нарешті змальовуються яскравіше політичні погляди Ганцова. На запитання—як він ставиться до фашізму, Ганцов відповідає: "Я вважав себе за фашіста, за войовничого націоналіста". На друге запитання—за яку державну концепцію він спільно з "СВУ" боровся,—Ганцов спочатку каже, що ніби найпопулярнішою була ідея УНР-івської республіки, але згодом признається про свій погляд, що "і монархія була б не біда, аби українська. Сьогодні монархія, а через 20 років—республіка".

ГОЛОВА.—Ви навіть монархію вважали за можливу, аби не більшовики?

ГАНЦОВ.—Я казав, що навіть радянська республіка, аби українська. Я хотів монархії, або радянської республіки, але хотів Україну українську.

ДОПИТ ПІДСУДНОГО ГОЛОСКЕВИЧА.

Каже, що Академія Наук була явкою для закордонних шпигунів.

ГОЛОСКЕВИЧ — син попа, науковий співробітник ВУАН, редактор "Словника живої мови". Він був членом партії соціялістів-федералістів і членом Центральної Ради. З 1921 по 1924 рік був секретарем "БУД", а з 1926 р. до 1929 р.—одним з керівників академічної групи "СВУ". За словами підсудного, до гетьмана він "про себе" ставився негативно так само, як і всі есефи. До Денікіна, він, мовляв, "ніяк не ставився", а щодо Петлюри, то він, побачивши, як польська шляхта поводиться на Україні, "негативно поставився до польсько-петлюрівського альянсу".

А як ви поставилися до радвлади,—запитує прокурор тов. ЯКИМИШИН,—що перший допитує Голоскевич.

Підсудний відповідає, що він вважав радвладу за московських окупантів, і тому, коли Єфремов запросив його до "БУД", він увійшов до цієї контр-революційної організації й незабаром, спільно з Єфремовим, Пастернаком, Гермайзе й Моргулісом, склав центр "БУД". Метою "БУД" було повалити радвладу й утворити самостійну Україну. Так само він стверджує, що "БУД" ставив за своє завдання дійти мети через повстання та інтервенцію і використати для своєї контр-революційної роботи автокефальну церкву.

Тов. ЯКИМИШИН.—Чи мав "БУД" звязки з польською контр-розвідкою й шпигунами?

ГОЛОСКЕВИЧ наводить кілька фактів, що стверджують звязки "БУД" із шпигунами. Одного разу,—розповідає підсудний,—до нього прийшов закордонний агент у формі червоноармійця, показав зашиту у шинелі полотнянку з військовою печаткою й заявив, що він прибув з Варшави за рекомендацією Зайцева, щоб звязатися зі школою червоних старшин. Через тиждень Голоскевич зустрів його біля Академії Наук і той заявив, що виконав своє завдання й незабаром повернеться за кордон.

Тов. ЯКИМИШИН.—А скажіть, куди ця людина вперше прийшла до вас?

ГОЛОСКЕВИЧ.—До Академії Наук.

Тов. ЯКИМИШИН.—Чи можна вважати, що Академія Наук була явкою для шпигунів?

ГОЛОСКЕВИЧ.—Фактично це так виходить.

Далі 1922 року до нього звявився з нелеґальним пашпортом брат його дружини Підгоровський, що перебував у школі старшин української армії, організованої на території Польщі. Він мав "певне доручення з-закордону".

Голоскевич намагався навіть пристроїти його в Академії. Нарешті, Голоскевич стверджує, що "БУД" мав також звязки з російською білогвардійщиною, бо 1923 року на засіданні "БУД" Єфремов повідомив, що з-закордону приїхав представник російської еміґрації, яка дійшла згоди з українською еміґрацією. Він приїхав сюди, щоб звязатися з внутрішніми еміґрантами й утворити контрреволюційний фронт проти радвлади.

Чому перестав "БУД" існувати?

ГОЛОСКЕВИЧ каже, що найголовнішою причиною розладу "БУД" було те, що саме в той час українські контр-революціонери сподівалися, що радвлада провалиться з непом і що за таких умов "БУД" має перетворитися на міцнішу організацію, щоб готувати кадри. Цією новою організацією була "СВУ".

На запитання тов. ЯКИМИШИНА—чому саме він ввійшов спочатку до "БУД", а потім до "СВУ",—ГОЛОСКЕВИЧ говорить, що він визнає, що українська культура при радвладі розвивається й тому вважає, що його штовхнуло до контр-революційної роботи вороже ставлення до робітничо-селянської влади.

Тов. ЯКИМИШИН.—Вам подобалася більше влада буржуазії — гнитая?

ГОЛОСКЕВИЧ.—Так виходить.

Свої визнання Голоскевич закінчує заявою, що він вважає свою минулу роботу в "СВУ", як контр-революційну й шкідливу для трудящих мас України й цілком її засуджує.

Далі кілька запитань підсудному поставили прокурор тов. МИХАЙЛИК, оборонець тов ВИНОГРАДСЬКИЙ, член суду тов. СОКОЛЯНСЬКИЙ і підсудний ЧЕХІВСЬКИЙ. На цьому допит Голоскевича закінчено.

ДОПИТ ПІДСУДНОГО М. СЛАБЧЕНКА.

Хотів імперіялістичної України.

Засідання Найвищого суду 29 березня розпочалося допитом МИХАЙЛА СЛАБЧЕНКА—члена ВУАН, професора одеського ІНО.

Як і чимало інших підсудних, Слабченко прийшов до контр-революційної організації з лав української соціял-демократії.

Як говорить підсудний, першими часами він ставився до радвлади більш-менш "стримано", але згодом виникли у Слабченка сумніви... йому раптом почало здаватися, що Україна, яка за його "хатньою" економічною теорією розвивається тими шляхами, як і західня Европа, не доросла ще, мовляв, до соціялістичної революції, бо раніше, вона повинна пережити етап буржуазної революції.

Цей висновок привів Слабченка до того, що "я — говорить підсудний — став свідомим ворогом радянської влади".

СЛАБЧЕНКО заявляє, що він ніби був за заходи уряду, але... не цілком. Він підтримував політику пролетаризації ВИШ-ів, але одночасно вимагав, щоб до них приймали також дітей непманів і глитаїв; він був принципіяльним прихильником чистки ВИШ-ів від соціяльно-чужого елементу, але "подав у відставку", коли помилково, на його думку, вичистили якусь студентку.

В наслідок допиту, виявляється, що професор Слабченко взагалі провадив антирадянську шкідницьку роботу у ВИШ-і. Він був проти української системи ВИШ-ів, відвертав студентів від громадської роботи, начиняв їх "академізмом", не поділяючи політики радвлади, що треба готувати не лише фахівців, але й корисних країні громадян.

Далі СЛАБЧЕНКО свідчить, що радянські настрої, які ніби в нього промайнули, зникли, навпаки ворожість до радвлади посилилася.

Саме в цей період 1926 року до Одеси прибув Ніковський, щоб організувати філію "СВУ".

Ніковський на запрошення підсудного прийшов до нього додому... Спочатку вони розмовляли про еміграцію, при чому емісар Єфремова, що взагалі, дав дуже погану оцінку еміґрантам, між іншим зазначив, що серед них є частина "здорових елементів", які бажають поліпшити становище і повернутися на Україну.

Якже вони могли прибути?—думали-гадали Ніковський і Слабченко.

СЛАБЧЕНКО змалював гостеві цілу програму для здійснення цього.

Спочатку він висунув таку ідею, на Україну повинні прийти інтервенти—німці. Вони дуже легко захоплюють Україну, бо за "теорією" підсудного, пролетаріяту "тут нема", а селянство "пасивне". Окупанти мобілізують українську людність, а потім спрямовують свій шлях... на Москву. Щодо більшовиків, то вони, зрозуміло, помиряться з окупантами за всяку ціну, себто за ціну відриву від СРСР України. Потім на Україну прийшли б французькі капіталісти. Слабченко визнає, що мова йшла про те, щоб перетворити Україну на напівколонію.

Тов. БИСТРУКОВ. — Який же лад мусів бути на Україні?

СЛАБЧЕНКО заявляє, що він і Ніковський мали на увазі демократичну "розуміється формою" республіку, а по суті для переходової доби обстоювали військову диктатуру, фашізм.

Слабченко розповідає, що для полегшення роботи майбутніх окупантів, слід було за всяку ціну підготувати відповідні кадри.

Саме це завдання, як найголовніше, повстало перед одеською філією "СВУ", коли поїхав Ніковський.

Професор СЛАБЧЕНКО, насамперед, почав гуртувати навколо себе молодняк з семінару підвищеного типу, де викладали історію української літератури, в націоналістичному напрямі. В цій справі йому пощастило розпропаґувати їх в антирадянському дусі, нічого ніби не говорячи про існування "СВУ". В цій роботі йому допомагав його син Тарас.

Було опрацьовано навіть цілий плян, як підготувати молодь, на випадок буржуазної реставрації. З одного боку, антирадянський молодняк, оброблений членами "СВУ", мав готувати себе, щоб стати за професорів, коли прийдуть окупанти, з другого боку, за пляном Слабченка, цей молодняк, закінчивши ІНО і викладаючи у школах, повинен був "вбивати націоналістичні ідеї у голови батьків і дітей. Нарешті, було утворено наукове товариство, де в історико-літературній секції, поруч наукової роботи набували також антирадянські шовіністичні ідеї. Це дало певні наслідки. Один з учнів Слабченка, під його впливом, почав, навіть, проводити контр-революційну пропаганду серед селян, а другий агітував на селі проти комуністів і євреїв.

Очевидно, в центрі "СВУ" роботу Слабченка визнавали за гарну, бо коли почали розподіляти портфелі міністрів в майбутньому уряді України, йому запропонували посаду військового міністра.

Для того, щоб полегшити підготовку по антирадянському настроєних кадрів молоді, Слабченко належним чином побудував свою педагогічну роботу. Викладаючи історію України, він, наприклад, висував примат селянства, замасковуючи значіння пролетаріяту, і примат "державности над партією" та "нації над клясами".

Тов. БИСТРУКОВ.—Як ви взагалі розцінюєте свою роботу?

СЛАБЧЕНКО.—Як шкідницьку, контр-революційну і антирадянську.

На запитання оборонця тов. ПОТАПОВА Слабченко заявляє, що ще 1928 року він почав відходити від старих антирадянських позицій. Цьому сприяло те, "що цілий ряд вимог, які я ставив до радвлади, вже виконані", що індустріялізація країни поширюється, що українізація набирає глибокого характеру, що утворюється нова радянська інтелігенція тощо... Коли звявилося повідомлення ДПУ про викриття "СВУ", він виступав навіть на студентських зборах, де гостро засуджував діяльність цієї контр-революційної організації.

ЮРИСТ, ФІЛОЛЬОҐ, МЕЛІОРАТОР І ХУДОЖНИК.

Далі підсудного СЛАБЧЕНКА допитує громадський обвинувач тов. ЛЮБЧЕНКО.

За пропозицією громадського обвинувача, СЛАБЧЕНКО докладно розповідає про те, де він дістав свою освіту. Виявляється, що він учився на історико-фільольоґічному факультеті, закінчив юридичний факультет, для підготовки до професорського знання пройшов спеціяльні курси у Франції. В тій же Франції він вчився на художніх курсах в 1911 р. Він закінчив в Одесі меліоративні курси, 1918 р. він закінчив військово-юридичну академію.

Крім того, він музика, має дві опери, володіє віршем, пише оповідання...

Відповідаючи оборонцеві тов. ПОТАПОВУ, Слабченко сказав, що він "вважав себе за марксиста".

Громадський обвинувач виявляє, що це за "марксизм" Слабченка.

СЛАБЧЕНКО відповідає.—Є марксизм і марксизм. Коли говорити про марксизм, що був в укр. с.-д., куди я належав, то це не є марксизм.

Тов. ЛЮБЧЕНКО.—Ви належали до партії, що експльоатувала імя Маркса?

СЛАБЧЕНКО.—Це правда.

На запитання громадського обвинувача тов. ЛЮБЧЕНКА підсудний Слабченко розповідає, що перебуваючи в Ленінграді, він там "захоплювався лівими настроями". Що ніби тоді він "був на справжній позиції марксизму", а потім, коли приїхав до Одеси, то ці настрої змінилися".

Таку швидку зміну своїх політичних симпатій СЛАБЧЕНКО пояснює так: "Повітря Ленінграду дало мені певну зарядку (революційну), а одеське повітря змило її. Я лишився в старій шкурі".

Тов. ЛЮБЧЕНКО.—В Одесі, що на вас вплинуло—одеська біржа?

СЛАБЧЕНКО.—Справді так.

Він доводить, що він справжній "одеський міщанин", нещасний соціял-демократ-обиватель" і, що він відбивав міщанські настрої.

Тов. ЛЮБЧЕНКО.—Ви думаєте, що ви тут щодо цього становили виняток серед українських соціял-демократів і взагалі соціял-демократів.

СЛАБЧЕНКО.—О, ні. Всі ми одним миром мазані.

СЛАБЧЕНКО цілком погоджується з висновком громадського обвинувача, що він, Слабченко, був за рупора одеської міщанської стихії і одеської чорної біржі.

Громадський обвинувач переходить до виявлення "імперіялістичних" прагнень Слабченка.

Підчас допиту Слабченка від громадського обвинувача яскраво виявляється, що за пишними фразами про "імперіялістичну Україну", про Україну від Чорного до Балтицького моря ховаються справжні наміри та програми — перетворити Україну на кольонію міжнародного капіталу за допомогою інтервентів і окупантів.

"ІМПЕРІЯЛІЗМ" СЛАБЧЕНКА.

Далі тов. СЛАБЧЕНКО висвітлює, в який спосіб СЛАБЧЕНКО бажав запровадити в життя свій "імперіялістичний плян".

За його "усним" проєктом, німецьке військо, що його гадали запросити на Україну, "спілчани" мали, порушивши невтралітет Балтицьких держав, через Білорусь, Смоленськ, Вязьму, із Східної Прусії прийти до Москви, а далі повернути на південь...

Тов. ЛЮБЧЕНКО. — Старим наполеонівським шляхом ? (Сміх).

Тепер СЛАБЧЕНКО визнає, що цей плян — провадити "імперіялістичну" політику за допомогою німецьких окупантів—є глупство.

Далі тов. ЛЮБЧЕНКО по пунктах виявляє політичну програму, що її пропонував підсудний для майбутньої України. Пункт "а"—говорить—"Україна перетворюється на дрібно-буржуазну державу"; пункт "б"—"вона йде на доучку до капіталізму західньо-европейського чи американського типу".

Тов. ЛЮБЧЕНКО. — Коли дрібно-буржуазна країна йде на доучку до капіталізму, то ця країна стає імперіялістичною державою чи перетворюється на кольонію?

СЛАБЧЕНКО. — Безперечно, перетворюється на кольонію.

Дальший пункт цієї програми передбачає сплатити поміщикам за землю гроші, щоб... сприяти розвиткові індустріялізації.

СЛАБЧЕНКО зазначає. — Це безумовно, нісенітниця.

Тов. ЛЮБЧЕНКО.—Чи не здається вам, що ця "нісенітниця" списана з програми "СВУ".

СЛАБЧЕНКО.—Це та ж сама штука.

Далі один з пунктів програми має на увазі зробити з церкви доброго урядовця нової держави, щоб цей урядовець втілював "почуття любови і християнського смирення"... Слабченко визнає, що справді церкву гадали використати, як агітаційний засіб за реставрацію капіталістичної держави.

Дальший пункт передбачав "урівняти національності, але перевагу дати українцям". Слабченко заявляє, що цей пункт цілком відповідає "політиці імперіялістичної держави", що нею мала стати Україна...

Тов. ЛЮБЧЕНКО. — Яку владу ви готували Україні, щоб реалізувати цю програму? Фашістську диктатуру?

СЛАБЧЕНКО.—Так.

Тов. ЛЮБЧЕНКО. — А проти кого цю диктатуру було скеровано, проти бідняка, середняка і робітника?

СЛАБЧЕНКО.—Так.

Тов. ЛЮБЧЕНКО розпитує докладніше, чому власне Слабченко пішов до "СВУ".

Спочатку підсудний посилається на якісь незадоволення в українізації, але арештою визнає, що він, як і всі інші дрібні буржуї, злякався наступу революції на непмана і глитая, на вищу школу, де ще були рештки буржуазної інтелігенції.

Тов. ЛЮБЧЕНКО.—У вас спільна програма з "СВУ". Єфремов боровся за право голоса для непманів і глитаїв, а ви боролися за право їхніх дітей на вищу школу?

СЛАБЧЕНКО.—Виходить так.

Тов. ЛЮБЧЕНКО. — Обєктивно і програму викладання у ВИШ-ах ви складали для них, а субєктивно стали також виразником бажань цих самих непманів і попівських синків?

СЛАБЧЕНКО.—Так.

Тов. ЛЮБЧЕНКО.—Як же ви сполучали в собі цю програму, звязок з глитайськими синками і свій шовінізм з бажанням вступити до партії?

СЛАБЧЕНКО заявляє, що він подав заяву про вступ до партії 1929 року, і намагався запевнити ніби він робив це цілком щиро.

Нарешті тов. ЛЮБЧЕНКО просить підсудного повторити характеристику тих людей, що з їхньою допомогою він мав реалізувати свою програму щодо підготування кадрів. Слабченко дає їм дуже негативну характеристику.

Тов. ЛЮБЧЕНКО. — Отже, кадри справді підходящі для того, щоб служити капіталістам?

СЛАБЧЕНКО.—Так.

ДОПИТ ПІДСУДНОГО Т. М. СЛАБЧЕНКА.

Суд допитує члена одеської філії "СВУ" Слабченка, сина керівника цієї групи, наукового товариства ВУАН.

ФАШІСТСЬКІ МРІЇ.

Підсудний розповідає, що вже змалку він був у націоналістичному оточенні. Далі він—серед націоналістично-настроєної молоді, що була повним ґрунтом для утворення одеської "СВУ". Це була своєрідна політична боґема, члени якої разом з Слабченком, збираючись на вечірках за чаркою вина розмовляли про "Уенерівську Україну", мріючи про реставрацію капіталістичного ладу на Україні і про перетворення України радянської на Україну фашістську.

На запитання прокурора тов. БИСТРУКОВА, Слабченко визнає, що він "засуджував українську інтелігенцію за її м'якотілість підчас громадянської війни" і висловлював думку, що треба утворити якийсь "надзвичайний орган" для боротьби "за майбутню Україну". Цей орган повинен був здійснювати, як говорить Слабченко, розправу з тими елементами, що стоять "на шляху будування фашістської України, що перешкаджають цьому" і насамперед з комуністами.

СЛАБЧЕНКО стверджує, що він один з перших вступив до "СВУ"—до одеської філії разом з своїм батьком і повнотою прийняв усю контрреволюційну плятформу "СВУ", поділяючи її настановлення радвлади й реставрацію—капіталістичного ладу.

Говорячи за свою особисту діяльність, СЛАБЧЕНКО розповідає, що перебуваючи членом "СВУ", він намагався довгий час у тій школі, де працював, шкодити учням випускати стінгазету. Викладаючи суспільствознавство, він чимало часу приділяв на виклад козаччини Запоріжжя, а історію громадянської війни подавав у такому аспекті, що давав лише формальне єднання, виключаючи моменти виховні.

На запитання прокурора т. БИСТУКОВА, Слабченко говорить, що члени "СВУ" провадили шкідницьку роботу у вищій школі, як і взагалі на культурному фронті.

На запитання оборонця т. ПОТАПОВА, підсудний доводить, що "у нього вже деякий час перед викриттям "СВУ" спостерігався перелом у бік співчуття радянській владі", надто "під впливом його батька, що теж того часу значною мірою міняв свої ідеольоґічні позиції". Свою колишню контр-революційну діяльність він засуджує.

ДОПИТ ПІДСУДНОГО ПАНЧЕНКА-ЧАЛЕНКА.

Найвищий суд допитує підсудного Панченка-Чаленка, члена одеської філії "СВУ", спеціяльністю педагога. Де його одним з перших завербував до "СВУ" Ніковський, перебуваючи в Одесі.

Панченко-Чаленко працював у товаристві ім. Леонтовича, до того часу були сприятливі умови, щоб розгортати антирадянську роботу. До цього товариства ввійшло багато автокефалістів, — до його хорової частини.

З доручення центру "СВУ" Панченко-Чаленко почав вербувати членів "СВУ" серед парафіян, — автокефальної церкви і, як він говорить, "одеських обивателів з товариства ім. Леонтовича".

Коли почали провадити чистку товариства, Панченко-Чаленко і його однодумці вживали всіх заходів, щоб відстояти потрібні їм контр-революційні елементи і певну частину їх відстояли. Правда, згодом радвлада добре почистила це товариство і робота Панченка-Чаленка цілком зірвалася.

Характерна деталь — Панченко-Чаленко має в Румунії тещу — поміщицю і перед самим арештом він намагався еміґрувати — до Румунії, але йому не пощастило.

На запитання оборонця т. ПОТАПОВА, він не відступаючи від ряду інших підсудних, говорить, що "він почав відходити від контр-революційної діяльности ще до арешту" і т. інш.

НОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС.

В половині травня розпічнеться процес проти 17 учасників торішнього атентату на східні торги. Акт обвинувачення закидує їм державну зраду та підпали. Між обвинуваченими є 15 молодих студентів та ремісників та 2 дівчини.

УСДП ПРИ РОБОТІ.

Перед першим травнем пригадала собі УСДП що й вона проголосила весною своє існування, тому на день 30 березня скликано конференцію членів ширшого центрального комітету УСДП і української проф. комісії. На цій конференції по рефератах Квасниці, Ганкевича та Буняка порішено святкувати день першого травня разом з ППС, а послові Діямандові вислано з нагоди 77 літних уродин привітне письмо.

І знова на рік буде спокій.